

Rapport

Datum: 27 december 2005
Rapportnummer: 2005/405

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) op 11 juni 2003 op onredelijk korte termijn een hoorzitting heeft gepland, te weten op 12 juni 2003.

Ook klaagt hij erover dat de IND zijn klacht van 12 juni 2003 hierover bij brief van 11 september 2003 op grond van een onjuiste motivering ongegrond heeft verklaard.

Verzoeker klaagt er verder over dat de IND in de brief van 11 september 2003 ten onrechte geen gevolg heeft verbonden aan het gegrond verklaren van zijn klacht dat een medewerker van de IND tijdens de hoorzitting op 12 juni 2003 op onbehoorlijke wijze was getreden in de vertrouwensrelatie tussen hem en zijn gemachtigde, door niet te willen erkennen dat verzoeker door deze handelwijze onder druk was gezet.

Verzoeker klaagt er voorts over dat het Bureau Taalanalyse van de IND in het weerwoord van 30 oktober 2003 op de contra-expertise onnodig grievende taal heeft gebruikt, door onder meer de bevindingen van de contra-expert als "waardeloos" te bestempelen.

Tot slot klaagt verzoeker erover dat het Bureau Taalanalyse gebruik heeft gemaakt van een anonieme bron en de-auditu mededelingen in dit weerwoord in onderdeel 13, door mee te delen dat betrokkene al eerder een contra-expertise had laten verrichten, en dat de contra-expert het eens was met de bestaande opname van het Bureau Taalanalyse.

Beoordeling

Algemeen

1. Verzoeker diende op 25 november 1997 een aanvraag in tot verlening van een verblijfsvergunning asiel. Op 27 februari 1998 wees de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie deze aanvraag af. Daartegen diende verzoeker bezwaar in. Inmiddels had verzoeker ook verzocht om een verblijfsvergunning op grond van tijdsverloop in de asielprocedure. Nadat de eerste beschikking op bezwaar was ingetrokken, werd op 16 april 2003 ook de tweede beschikking op bezwaar ingetrokken. Op 12 juni 2003 vond een hoorzitting plaats in het kader van de behandeling van verzoekers bezwaarschrift. Verzoekers gemachtigde was daarbij niet aanwezig, en verzoeker wilde niets zeggen, op aanraden van zijn gemachtigde. Op 16 juni 2003 werd het bezwaar ongegrond verklaard en werd de aanvraag om een verblijfsvergunning op grond van tijdsverloop afgewezen. Hiertegen werd beroep ingediend en tevens werd om een voorlopige voorziening gevraagd, omdat was bepaald dat verzoeker Nederland onmiddellijk diende te verlaten. Op 10 juli 2003 werd verzoeker meegedeeld dat zijn uitzetting werd opgeschort totdat de voorzieningenrechter uitspraak had gedaan. Op 17 juli 2003 werd de beschikking op bezwaar van 16 juni 2003 ingetrokken. Op 8 december 2003 vond alsnog een hoorzitting plaats in het kader van de behandeling van het bezwaarschrift. Op 28 januari 2004 werd

het bezwaarschrift alsnog ongegrond verklaard.

2. Tegen verzoeker was eveneens een strafzaak aanhangig. In het kader daarvan was hij in bewaring gesteld. Verzoeker werd aansluitend aan zijn strafrechtelijke bewaring op 19 mei 2003 in vreemdelingenbewaring gesteld. Verzoeker stelde beroep in tegen deze inbewaringstelling. De rechtbank verklaarde op 17 juni 2003 het daartegen ingestelde beroep ongegrond. De Raad van State oordeelde vervolgens in een uitspraak van 8 augustus 2003 dat verzoeker weliswaar niet op grond van artikel 59 van de Vreemdelingenwet 2000 (Vw 2000) in bewaring kon worden gesteld, maar wel op grond van artikel 50 Vw 2000 (zie Achtergrond onder 1.), omdat verzoekers verklaring ten tijde van de ophouding dat een aanvraag voor een verblijfsvergunning asiel in behandeling was, nog niet betekende dat hij rechtmatig verblijf had, en hij niet over enig document beschikte waaruit zijn verblijfsrechtelijke positie bleek. Omdat eerder was beslist dat uitzetting achterwege diende te blijven totdat op het bezwaar was beslist, had verzoeker in afwachting van die beslissing wel rechtmatig verblijf. Pas met de beslissing op bezwaar van 16 juni 2003 was het rechtmatig verblijf beëindigd. Omdat het verschil in betekenis van de grondslag van de inbewaringstelling slechts was gelegen in de toegestane duur, was de inbewaringstelling pas onrechtmatig nadat de toegestane duur was overschreden. Op grond van artikel 59, vierde lid, Vw 2000 was dit het geval op 15 juni 2003. Vanaf die datum was de inbewaringstelling onrechtmatig. De Raad van State bepaalde dat de vrijheidsontnemende maatregel moest worden opgeheven.

3. Op 26 juni 2003 vond een taalanalyse plaats, om te kunnen bepalen uit welk land verzoeker afkomstig was. In dit kader vond een gesprek plaats tussen een taalanalist van het Bureau Taalanalyse van de IND en verzoeker, overeenkomstig de werkinstructie 227 van de IND (zie Achtergrond onder 2.). Op 10 juli 2003 maakte het Bureau Taalanalyse van dit gesprek een verslag op. Volgens dit Bureau was verzoeker uit Algerije afkomstig. Verzoeker gaf hierop onder meer als commentaar dat tegen hem was gezegd dat het resultaat van de taalanalyse zou worden doorgegeven aan de autoriteiten van Libië, en dat hij zijn spraak had verdraaid omdat hij niet wilde worden teruggestuurd naar Libië. Op verzoek van verzoeker vonden vervolgens twee contra-expertises plaats. De eerste contra-expert maakte geen verslag van zijn bevindingen. De tweede contra-expert maakte een eigen opname van zijn gesprek met verzoeker, en maakte daarvan wel verslag op. Het Bureau Taalanalyse gaf op 30 oktober 2003 een weerwoord op het verslag van de tweede contra-expert.

4. De rechtbank te Middelburg verklaarde het beroep tegen de beschikking op bezwaar van 28 januari 2004 op 29 november 2004 gegrond, omdat de IND in strijd met werkinstructie 227 geen verslag van bevindingen had opgemaakt. Immers verzoeker had zijn medewerking aan de taalanalyse geweigerd, en het resultaat van de taalanalyse had geleid tot de beschikking op bezwaar van 28 januari 2004. In dat geval diende wel een verslag te worden opgemaakt, waarin werd vermeld dat verzoeker was gewezen op de gevolgen van zijn weigering.

I. Ten aanzien van het op 11 juni 2003 plannen van een hoorzitting voor 12 juni 2003

Bevindingen

1. Aanvankelijk plande de IND op 2 juni 2003 het gehoor in het kader van de behandeling van het bezwaar op 5 juni 2003.

2. De gemachtigde berichtte daarop op 3 juni 2003 aan de IND dat de IND eerst had meegedeeld dat de beschikking op bezwaar zou worden ingetrokken vanwege de lopende strafzaak bij de rechtbank in Rotterdam, daarna dat de planning van de hoorzitting afhankelijk was van de uitkomst van het beroep opheffing vreemdelingenbewaring, en er vervolgens op 2 juni 2003 toch op stond dat een hoorzitting zou worden geïnterpreteerd. Zijn secretaresse had toen meegedeeld dat de enige mogelijkheid zou zijn 5 juni 2003 om 14.00 uur. Omdat er in de bewaringszaak nog geen uitspraak was gedaan en de rechtbank nog uitspraak zou doen in de strafzaak, achtte de gemachtigde het onredelijk om deze hoorzitting te laten doorgaan. Ten eerste omdat de IND hiermee terugkwam op de mededeling dat het resultaat van de strafzaak en ook van de bewaringszaak moest worden afgewacht, ten tweede omdat er gezien de korte tijd geen gelegenheid was om verzoeker goed voor te bereiden op de hoorzitting, en ten derde omdat het de vraag was of de behandeling van de strafzaak op 5 juni 2003 tegen twaalf verdachten op tijd zou zijn afgerond.

3. In een telefoonnotitie van de IND van 4 juni 2003 is vermeld dat de IND het op 5 juni 2003 geplande gehoor niet zou laten doorgaan, gelet op de korte voorbereidingstijd voor de gemachtigde en omdat de rechtbank de zitting van het beroep opheffing vreemdelingenbewaring had aangehouden tot 11 juni 2003. Zo spoedig mogelijk na de zitting inzake het beroep in de vreemdelingenbewaring van 11 juni 2003 zou weer contact met de gemachtigde worden opgenomen om op een zo kort mogelijke termijn alsnog een hoorzitting inzake het bezwaar in de asielprocedure te plannen.

4. In een telefoonnotitie van de IND van 11 juni 2003 is vermeld dat die dag een medewerker van de IND contact had opgenomen met de secretaresse van het kantoor van verzoekers gemachtigde, en niet met de persoonlijke secretaresse van de gemachtigde. Verzoeker was op dat moment niet aanwezig. De secretaresse had gezien dat de gemachtigde in de ochtend een afspraak had gepland. Het gehoor van de ambtelijke commissie werd daarom op 13.30 gepland. De secretaresse zou dit aan de gemachtigde doorgeven.

5. Verzoeker klaagde via zijn gemachtigde bij de IND op 12 juni 2003 over de planning van de hoorzitting. In zijn klachtbrief deelde hij mee dat hij tijdens het schrijven van zijn klachtbrief was gebeld door de IND-ambtenaar die op dat moment van verzoeker het gehoor afnam. Volgens de gemachtigde had deze ambtenaar telefonisch toegegeven dat de planning van de hoorzitting niet in overleg had plaatsgevonden. De gemachtigde achtte

deze gang van zaken onder meer in strijd met de beginselen van goede procesorde, omdat op deze manier de mogelijkheid om een zitting tijdig en deugdelijk met een cliënt voor te bespreken, was onthouden. Ook achtte hij hierdoor het vertrouwensbeginsel geschonden, omdat hij er op mocht vertrouwen dat de datum van de hoorzitting in goed overleg zou worden vastgesteld.

6. Op 28 augustus 2003 vond een hoorzitting plaats in het kader van de behandeling van deze klacht, en van een aantal andere klachten. Tijdens deze hoorzitting kwam aan de orde dat het gehoor eerder al was uitgesteld, en dat dit volgens de gemachtigde niet op zijn verzoek was gebeurd, maar in verband met de strafzitting tegen verzoeker. De voorzitter deelde mee dat de afspraak voor 12 juni 2003 was gemaakt met een secretaresse van het kantoor van de gemachtigde die toegang tot zijn agenda had, en dat het niet noodzakelijk was dat in alle gevallen persoonlijk contact werd gelegd. Het verhoor diende zo snel te worden gepland in verband met de termijn en de zorgvuldigheid die daarmee werd gediend.

7. Op 11 september 2003 deelde de IND namens de minister in reactie op de klacht mee de klacht ongegrond te achten. De IND gaf onder meer aan dat sinds op 16 april 2003 de beschikking op bezwaar was ingetrokken, meerdere malen contact was geweest over het plannen van een hoorzitting, waarvan al geruime tijd, sinds april/mei 2003, bekend was dat deze aanstaande zou zijn.

Op 2 juni 2003 was de hoorzitting voor de ambtelijke commissie gepland op 5 juni 2003. Vervolgens was deze hoorzitting wel op verzoek van de gemachtigde uitgesteld. Immers, in onderling overleg was aan de gemachtigde de ruimte geboden om de hoorzitting niet te laten samenvallen met de uitspraak (op 5 juni 2003) in de strafzaak van verzoeker, en om deze hoorzitting te laten plaatsvinden na de uitspraak over het beroep tot opheffing van de vreemdelingenbewaring, welk beroep door de rechtbank was aangehouden tot 11 juni 2003. Op 4 juni 2003 was aan de secretaresse doorgegeven dat zo snel mogelijk na de zitting van 11 juni 2003 weer contact zou worden gelegd om op een zo kort mogelijke termijn alsnog een hoorzitting te plannen. Op 10 juni 2003 had de gemachtigde aangegeven dat hij van 12 juni 2003 tot 23 juni 2003 met vakantie was.

Omdat de termijn voor het uitbrengen van een beschikking aanstaande was, was besloten om de hoorzitting op 12 juni 2003 te houden. Verder was er geen juridische verplichting voor de gemachtigde om bij de zitting van de ambtelijke commissie aanwezig te zijn. Het gehoor diende om verzoeker zijn bezwaar nader te laten toelichten in het kader van zijn asielaanvraag.

Weliswaar zou de termijn van 24 uur als planning van een zitting als kort kunnen worden ervaren, maar de IND achtte deze termijn niet onredelijk. Immers, al langere tijd was duidelijk was dat een zitting aanstaande was, en de IND had rekening gehouden met de belangen van verzoeker door een eerder geplande zitting uit te stellen, waardoor het

redelijk was dat de gemachtigde de belangen van de IND respecteerde bij het plannen van een vervangende zittingsdatum, waarbij in geval van een inbewaringstelling de termijnen bindend waren.

8. Verzoeker klaagt over de onredelijk korte termijn van de planning van de hoorzitting van 12 juni 2003.

9. Verzoekers gemachtigde bracht in zijn verzoekschrift van 28 november 2003, aangevuld in zijn brief van 11 februari 2004, op dit punt naar voren dat de IND er bij een andere secretaresse op had aangedrongen dat er een hoorzittingsdatum moest worden gepland, terwijl deze secretaresse nooit afspraken of zittingen in zijn agenda appointeerde, en daarbij de nodige reserves had geuit, die de IND niet had weersproken. Daarmee had de IND het vertrouwensbeginsel geschonden. Daarnaast had de IND de haast om de zitting te plannen aan zichzelf te danken, door verzoeker op onjuiste grond in bewaring te stellen. Na de vrijspraak van verzoeker in de strafzaak, wilde de IND een grondslag vinden om de strafrechtelijke detentie om te zetten in een vreemdelingenrechtelijke detentie. De Raad van State had echter in een uitspraak van 8 augustus 2003 (zie Algemeen onder 2.) overwogen dat de vreemdelingenbewaring moest worden opgeheven. De IND had door het oneigenlijk gebruik van artikel 59 Vw 2000 de situatie gecreëerd dat er binnen vier weken na de inbewaringstelling moest worden beslist om de wettelijke uitzettingstermijn te halen. De IND had de haast om de hoorzitting te plannen dan ook aan zichzelf te danken. Het verweer van de IND dat er geen juridische verplichting bestond om bij het gehoor aanwezig te zijn, vond de gemachtigde volstrekt ondraagkrachtig. De vraag was namelijk of verzoeker het recht had op en belang had bij een deugdelijke voorbereiding en aanwezigheid van zijn gemachtigde bij een hoorzitting, te meer omdat verzoeker al meer dan één jaar gedetineerd was geweest in verband met een geruchtmakende jihad-zaak in Rotterdam.

10. De minister gaf op 15 februari 2005 in reactie op de klacht aan dat zij de klacht ongegrond achtte. De hoorzitting die oorspronkelijk op 5 juni 2003 was gepland, was op verzoek van de gemachtigde afgelast omdat er op diezelfde datum een uitspraak in de strafzaak zou worden gedaan én omdat het beroep tot opheffing van de vreemdelingenbewaring door de rechtbank was aangehouden tot 11 juni 2003. De reden waarom de hoorzitting op korte termijn was gepland was inderdaad dat de IND de beschikking wilde nemen uiterlijk vier weken na de datum van de inbewaringstelling van 19 mei 2003. Gezien de omstandigheid dat de gemachtigde op 10 juni 2003 had aangegeven dat hij van 12 juni 2003 tot 23 juni 2003 op vakantie zou zijn, was daarom in overleg met een secretaresse van het kantoor van de gemachtigde op 12 juni 2003 een hoorzitting gepland.

Beoordeling

11. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is.

12. In dit geval was enerzijds het belang van verzoeker in het geding om de tijd te krijgen om zich op het gehoor in het kader van het bezwaarschrift voor te bereiden, en anderzijds het belang van de IND om nog tijdens de vier-weken termijn van de inbewaringstelling (tussen 19 mei 2003 en 15 juni 2003) deze hoorzitting te kunnen houden.

13. De IND wenste dat de hoorzitting plaatsvond terwijl verzoeker zich nog in bewaring bevond. Dit is op zichzelf niet onredelijk. Bovendien waren verzoeker en zijn gemachtigde ervan op de hoogte dat de IND al sinds de intrekking van de beschikking op 16 april 2003 een hoorzitting wilde plannen. De IND had op 2 juni 2003 een gehoor gepland voor 5 juni 2003, maar had dit op 4 juni 2003 uitgesteld. De IND had namelijk met de gemachtigde afgesproken om de hoorzitting te laten plaatsvinden nadat het beroep tegen de vreemdelingenbewaring had gediend, en de zitting in de strafzaak had plaatsgevonden. Deze strafzitting vond plaats op 5 juni 2003 en de zitting in de bewaringszaak was aangehouden tot 11 juni 2003. Het uitstel van de hoorzitting op 5 juni 2003 was dan ook rechtstreeks het gevolg van de eerder gemaakte afspraak tussen de gemachtigde en de IND. Bovendien was niet vooraf zeker of de strafzitting niet zou uitlopen. Het gevolg hiervan was echter wel dat voor de IND de tijd begon te dringen, wilde de IND het gehoor nog laten plaatsvinden terwijl verzoeker zich nog in vreemdelingenbewaring vond.

14. De IND had er dan ook beter aan gedaan om direct tijdens het telefoongesprek van 4 juni 2003 een nieuwe datum voor de hoorzitting te plannen, in plaats van af te spreken dat direct na de zitting van 11 juni 2003 over de bewaringszaak contact zou worden opgenomen om op zo kort mogelijke termijn een zitting te plannen. De IND wist echter op die dag nog niet dat de gemachtigde op 10 juni 2003 zou laten weten dat hij vanaf 12 juni 2003 tot 23 juni 2003 met vakantie zou gaan. Daarnaast heeft de IND contact gehad met de secretaresse van het kantoor van de gemachtigde. Dat dit niet de persoonlijke secretaresse was, maar wel een secretaresse die in de agenda van de gemachtigde afspraken kon plannen, en dit ook heeft gedaan, valt de IND niet te verwijten. Verder heeft de IND door de zitting op 12 juni 2003 te plannen verzoekers gemachtigde in de gelegenheid gesteld om bij het gehoor aanwezig te zijn. De gemachtigde heeft er echter zelf voor gekozen om niet te gaan en op het moment dat het gehoor plaatsvond op zijn kantoor een klachtbrief over de gang van zaken te schrijven. Wanneer de zitting op een latere datum was gepland, had de gemachtigde zich moeten laten vervangen door een kantoorgenoot. Hiermee heeft de IND ook rekening gehouden met het belang dat de gemachtigde had benadrukt bij de aanwezigheid van de gemachtigde zelf.

15. Al met al was de planning inderdaad wel bijzonder kort, maar heeft de IND hiermee in dit geval, alle feiten en omstandigheden in aanmerking genomen, niet gehandeld in strijd met het redelijkheidsvereiste.

16. Wel moet worden opgemerkt dat de IND in deze zaak niet alleen de eerdere twee beschikkingen op bezwaar heeft ingetrokken, maar ook de beschikking van 16 juni 2003. Uit een oogpunt van een efficiënt en voortvarend proces heeft het snel plannen van deze hoorzitting daarmee geen resultaat gehad.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

II. Ten aanzien van de motivering van de afwijzing van de klacht over het plannen van de hoorzitting voor 12 juni 2003

Bevindingen

1. Verzoeker heeft er ook over geklaagd dat de IND in de brief van 11 september 2003 niet was ingegaan op de klacht dat het vertrouwensbeginsel was geschonden.

2. In zijn klachtbrief van 12 juni 2003 had verzoekers gemachtigde erover geklaagd dat de ambtenaar van de IND die op 11 juni 2003 de hoorzitting voor 12 juni 2003 had gepland, telefonisch had toegegeven dat in strijd met de afspraak de planning van de hoorzitting niet in overleg had plaatsgevonden. Daarom vond hij dat niet was gehandeld in overeenstemming met het vertrouwensbeginsel.

3. De IND liet in de brief van 11 september 2003, buiten hetgeen over de appointering van de hoorzitting hiervóór onder I.7. is vermeld, op dit punt weten dat met een secretaresse van het kantoor van de gemachtigde contact was opgenomen. Deze secretaresse had daarop de agenda geraadpleegd van de gemachtigde, en nadat de medewerker van de IND de reistijd van Amsterdam naar Rotterdam had doorgesproken, was besloten om de zitting om 13.30 uur te plannen. Hierbij was aangegeven dat de gemachtigde bij de zitting kon zijn of zich door een kantoorgenoot kon laten vervangen.

4. De minister achtte de klacht op dit punt, gelet op de inhoud van de brief van 11 september 2003, ongegrond.

Beoordeling

5. Het motiveringsvereiste houdt in dat het handelen van bestuursorganen feitelijk en logisch wordt gedragen door een kenbare motivering. Dit betekent dat alle relevante feiten, omstandigheden en argumenten in de overwegingen betrokken moeten worden, met inbegrip van de visie van de betrokkene.

6. Van de IND werd dan ook verwacht om in de brief van 11 september 2003 aan te geven om welke reden op zo'n bijzonder korte termijn een hoorzitting werd gepland, en daarbij de afspraken te betrekken die met de gemachtigde waren gemaakt.

7. De IND heeft in de brief van 11 september 2003 aangegeven dat met de hoorzitting was gewacht tot de eerder genoemde zittingen hadden plaatsgevonden, en dat contact was opgenomen met een secretaresse van het kantoor, die ook in de agenda van de gemachtigde kon. De IND heeft niet erkend dat de IND-ambtenaar had toegegeven dat hij in strijd met de afspraak niet in overleg met de gemachtigde of zijn persoonlijke secretaresse had overlegd over het plannen van de afspraak. Volgens de IND had wel onderling overleg plaatsgevonden, en wel met de secretaresse van het kantoor van de gemachtigde, die ook in de agenda van de gemachtigde kon, en daarin blijkbaar ook afspraken kon plannen. De IND heeft weliswaar niet aangegeven waarom niet was doorgevraagd naar de persoonlijke secretaresse, maar heeft wel aangegeven dat de kantoor-secretaresse blijkbaar ook afspraken kon maken. Door in te gaan op de wijze waarop de planning op 11 juni 2003 was gemaakt heeft de IND hiermee impliciet aangegeven dat het vertrouwensbeginsel niet was geschonden. Verder heeft de IND naar voren gebracht dat door de afspraak om te wachten met de zittingen in de strafzaak en de bewaringszaak, de tijd voor de IND zelf begon te dringen, en dat al een paar maanden duidelijk was dat een hoorzitting moest worden gepland. Aldus heeft de IND met de genoemde argumenten in de klachtafdoeningsbrief van 11 september 2003 het motiveringsvereiste voldoende in acht genomen.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

III. Ten aanzien van het niet consequent gegrond verklaren van de klacht dat tijdens de hoorzitting op 12 juni 2003 was getreden in de vertrouwensrelatie tussen verzoeker en zijn gemachtigde

Bevindingen

1. Het gehoor van 12 juni 2003 in het kader van de behandeling van het bezwaarschrift heeft blijkens het daarvan opgemaakte verslag een half uur geduurd. Uit dit verslag is verder gebleken dat verzoeker meteen bij aanvang van het gehoor verklaarde dat zijn advocaat hem had gezegd niet te antwoorden als zijn advocaat er niet bij was. Vervolgens vroeg de IND-ambtenaar verzoeker eerst een aantal malen of de gemachtigde verzoeker had verteld dat deze zijn bezwaar kon toelichten, en vroeg hij meerdere malen over het gesprek van verzoeker en zijn gemachtigde, dan wel maakte hij opmerkingen over dit gesprek. Verzoeker gaf aan dat hij niet wist naar wie hij moest luisteren: zijn gemachtigde of de IND-ambtenaar. Ook verzocht hij meermalen om zijn gemachtigde te bellen. Op een zeker moment deed de IND-ambtenaar dit ook, en sprak hij met de gemachtigde. Een aantal keren wees de IND-ambtenaar verzoeker op de consequenties van het zwijgen, te weten dat dan zonder zijn toelichting een beslissing op de asielaanvraag zou worden genomen.

2. Tijdens de hoorzitting van 28 augustus 2003 in het kader van de klachtbehandeling splitste de gemachtigde deze klacht in een juridisch deel en een feitelijk deel. De juridische

vraag was of een IND-ambtenaar gehouden was om de vertrouwensrelatie tussen verzoeker en zijn gemachtigde te respecteren. Daarnaast speelde de vraag of de betrokken ambtenaar verzoeker onder druk had gezet. Hierover werd de IND-ambtenaar gehoord die het gehoor op 12 juni 2003 had afgenomen. De IND-ambtenaar verklaarde dat het gehoor tot doel had gehad om drie punten te achterhalen: waarom de gemachtigde niet aanwezig was en of hiervoor een verschoonbare reden was; om verzoeker in staat te stellen zijn bezwaarschrift in de asielprocedure toe te lichten; en om verzoeker te wijzen op de gevolgen van het niet beantwoorden van vragen. Hij had enkele vragen een paar keer moeten herhalen, omdat verzoekers verklaringen warrig waren en het hem onduidelijk was wat verzoeker nou had begrepen van zijn gemachtigde. De reden dat was doorgevraagd was uitsluitend geweest om duidelijkheid te krijgen over de genoemde doelen van het gehoor. Hij ontkende dat hij verzoeker onder druk had gezet. Het was gangbare praktijk dat aan de vreemdeling werd gevraagd wat de reden was van de afwezigheid van zijn gemachtigde. Hij had niet meteen de gemachtigde gebeld omdat hij eerst wilde vaststellen of verzoeker op de hoogte was van het doel van het gehoor en van de gevolgen van het weigeren te antwoorden op vragen.

Verzoeker verklaarde aan de commissie dat de IND-ambtenaar hem onder druk had gezet. Hij had meegedeeld niets te willen zeggen zonder zijn advocaat. Desondanks was de IND-ambtenaar blijven doorgaan en had geprobeerd hem aan het praten te krijgen. Verder was gevraagd naar het gesprek tussen verzoeker en zijn gemachtigde. De gemachtigde verklaarde dat de IND-ambtenaar eerder had moeten stoppen met het gehoor en de gemachtigde had moeten bellen. Hij had niet mogen vragen wat er tijdens het gesprek tussen verzoeker en de gemachtigde was gezegd.

3. De IND deelde in de brief van 11 september 2003 op deze klacht over het eerste onderdeel mee dat uit het rapport van het gehoor kon worden opgemaakt dat de IND-ambtenaar herhaaldelijk had gepoogd informatie te krijgen over een vertrouwelijk gesprek tussen verzoeker en de gemachtigde. De IND beschouwde het als vanzelfsprekend dat de vertrouwensrelatie tussen een vreemdeling en zijn advocaat werd gerespecteerd. De commissie had de overtuiging dat de IND-ambtenaar niet de intentie had gehad om dit beginsel niet te respecteren. Zijn doel was namelijk geweest de hiervóór onder 2. genoemde drie punten duidelijk te maken. Nu echter uit de feitelijke verslaglegging van het gehoor, door de mate van herhaling van de vraag over dit gesprek, wel de indruk kon worden gewekt dat de betrokken ambtenaar in de genoemde vertrouwensrelatie wilde treden, achtte de IND de klacht op dit punt gegrond.

De IND berichtte over het tweede onderdeel van de klacht dat de commissie de aanname niet deelde dat tijdens het verhoor druk was uitgeoefend op verzoeker. De IND-ambtenaar had namelijk getracht om inzicht te krijgen in de mogelijke verschoonbaarheid van de afwezigheid van de gemachtigde, en daarnaast had hij het zorgvuldig geacht om duidelijkheid te krijgen over de motivering van de gemachtigde om zijn cliënt aan te raden om geen vragen te beantwoorden buiten zijn aanwezigheid. Het gehoor diende immers om

verzoeker in de gelegenheid te stellen om zijn bezwaar nader toe te lichten. De IND-ambtenaar had dit op objectieve en neutrale manier aan verzoeker duidelijk gemaakt. Daarbij gaat er in zijn algemeenheid een zekere mate van druk uit op de vreemdeling bij een dergelijk gehoor. Dit gold mogelijk nog meer voor verzoeker, omdat hij in de situatie verkeerde dat hij van zijn gemachtigde niets mocht zeggen zonder zijn aanwezigheid, en hij was gewezen om de mogelijke gevolgen hiervan. De IND-ambtenaar had op neutrale wijze nogmaals op het gevolg gewezen dat beslist zou worden op het bezwaar zonder de toelichting van verzoeker, en dat hij deze beslissing niet zelf zou nemen, en had gewezen op het doel van het gehoor.

4. Verzoeker klaagt erover dat de IND in de brief van 11 september 2003 bij dit klachtonderdeel wel het eerste gedeelte van de klacht gegrond heeft geacht, maar heeft nagelaten gevolgen te verbinden aan dit gegronde deel. Volgens verzoeker had de gehele klacht gegrond moeten worden geacht.

5. De minister deelde in haar reactie op de klacht onder meer mee dat in de brief van 11 september 2003 was getracht een onderscheid te maken tussen de daadwerkelijke gang van zaken tijdens de hoorzitting op 12 juni 2003 en de wijze waarop een en ander door betrokkene zou zijn ervaren. De commissie had geconcludeerd dat er enerzijds geen sprake was geweest van het opzettelijk niet respecteren van de vertrouwensrelatie tussen verzoeker en zijn gemachtigde en het daadwerkelijk uitoefenen van druk op verzoeker, maar dat door de wijze van vraagstelling bij verzoeker mogelijk wel deze indruk kon zijn gewekt. De minister gaf toe dat de formulering in de brief van 11 september 2003 de indruk kon wekken dat de klacht, voor zover deze betrekking had op het niet respecteren van de vertrouwensrelatie tussen verzoeker en zijn gemachtigde, in zijn geheel gegrond was verklaard. Echter, hiermee was slechts getracht aan de klacht van verzoeker tegemoet te komen door te erkennen dat hij de hoorzitting mogelijk anders had ervaren dan de medewerker die de hoorzitting leidde, had beoogd. Nu er echter geen sprake was geweest van het niet-respecteren van de vertrouwensrelatie tussen verzoeker en betrokkene, en evenmin was gebleken dat de betrokken medewerker verzoeker op enige wijze onder druk had gezet, had er geen aanleiding bestaan voor het verbinden van gevolgen aan de gedeeltelijke gegrondverklaring van de klacht. De minister achtte dit klachtonderdeel dan ook ongegrond.

Beoordeling

6. Het motiveringsvereiste houdt in dat het handelen van bestuursorganen feitelijk en logisch wordt gedragen door een kenbare motivering.

7. Op zichzelf behoeft een onderscheid zoals de IND in de brief van 11 september 2003 heeft gemaakt tussen de intentie van de IND-ambtenaar en het gevolg van de uiting van die intentie, te weten hoe verzoeker die handelwijze heeft ervaren, niet onlogisch te zijn. In dit geval echter komt het vreemd voor dat wel is erkend dat door de herhaalde

vraagstelling over een gesprek tussen verzoeker en zijn gemachtigde de indruk was gewekt dat de vertrouwensrelatie niet was gerespecteerd (ook al was dat dan niet de intentie van de IND-ambtenaar geweest), maar niet is erkend dat dit gevolgen heeft gehad voor het gehoor. Immers, het gehele gehoor stond in het teken van het gesprek dat verzoeker had gehad met zijn gemachtigde, en dit gesprek was nu juist de reden geweest waarom verzoeker niet wilde verklaren. De enkele motivering dat de intentie van de IND-ambtenaar niet was geweest om verzoeker onder druk te zetten maar om het doel van het gehoor en de gevolgen van het niet-beantwoorden van vragen uit te leggen, en dat van een gehoor altijd een zekere druk uitgaat, was derhalve niet voldoende redengevend om de klacht wat dit betreft niet gegrond te kunnen verklaren. De vragen werden steeds herhaald en het gehoor duurde een half uur, terwijl verzoeker meteen al had gezegd niet te willen antwoorden op vragen. In zoverre is niet voldaan aan het motiveringsvereiste.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

IV. Ten aanzien van het onnodig grievend taalgebruik door het Bureau Taalanalyse in punt 8 van het weerwoord van 30 oktober 2003

Bevindingen

1. Zoals hiervóór in Algemeen onder 3. is vermeld, gaf het Bureau Taalanalyse op 30 oktober 2003 een weerwoord op het verslag van de contra-expert. In het weerwoord was onder meer vermeld onder punt 8, dat het Bureau Taalanalyse de bevindingen van de contra-expert als waardeloos beschouwde.

2. Op 25 november 2003 diende verzoekers gemachtigde namens verzoeker een zestal klachten in bij de IND over het weerwoord van het Bureau Taalanalyse. De gemachtigde vond dat onnodig grievende taal was gebruikt. Hij gaf hierbij onder meer als voorbeeld dat onder punt 8 in het weerwoord onnodig en grievende taal was gebruikt door de bevindingen van de contra-expert als waardeloos te typeren, terwijl het Bureau Taalanalyse had geweigerd om in ieder geval te luisteren naar de opname van de contra-expert voordat daarover een oordeel werd gegeven. Dit gaf volgens hem blijk van vooringenomenheid.

3. In zijn reactie van 5 december 2003 op de klacht achtte de IND de woord- en zinskeuze in een andere passage (5.) onvoldoende professioneel. De IND bood daarvoor zijn excuses aan. Verder ging de IND in op de diverse andere klachten. De IND vatte de onnodige grievende uitlating van het Bureau Taalanalyse in punt 8 over de bevindingen van de contra-expert op als klacht over de opname van de contra-expert. Omdat deze bevindingen van de contra-expert waren gebaseerd op eigen opnamen, had het Bureau Taalanalyse deze bevindingen zonder waarde geacht voor het taalanalyse-onderzoek. Volgens de IND was het Bureau Taalanalyse van mening dat de eigen opname voldoende informatie bevatte om de conclusie van het taalanalyse-rapport te onderbouwen.

4. Verzoeker klaagt erover dat de kwalificering door het Bureau Taalanalyse van de bevindingen als waardeloos, niet voldoet aan de eisen van professionaliteit.

Zijn gemachtigde gaf hierbij in het verzoekschrift van 10 december 2003 aan dat de klacht betrekking had op het taalgebruik in punt 8, en dat het Bureau Taalanalyse op geen enkele wijze aannemelijk had gemaakt of had gemotiveerd waarom de eigen opnames van de contra-expert niet aan de maatstaven zouden voldoen, en ook niet naar deze opnames had willen luisteren.

5. De minister gaf in reactie op de klacht aan dat al excuses waren aangeboden voor de woord- en zinskeuze in het weerwoord. Daarbij was aangegeven dat de desbetreffende medewerker hierop was aangesproken.

Beoordeling

6. Het vereiste van correcte bejegening houdt onder meer in dat bestuursorganen burgers als mens respecteren en hen beleefd behandelen. Het vereiste van beleefdheid en fatsoen impliceert dat een bestuursorgaan ongepaste opmerkingen achterwege dient te laten.

7. De IND heeft in de reactie op de klacht inhoudelijk gemotiveerd waarom de opnamen van de contra-expert voor het Bureau Taalanalyse geen waarde hadden. Daaruit, alsook uit de bewoordingen van het weerwoord op dit punt, komt naar voren dat de term 'waardeloos' in punt 8 niet grievend is bedoeld, en ook niet als zodanig behoeft te worden uitgelegd. In zoverre is het vereiste van correcte bejegening niet geschonden.

8. Overigens is begrijpelijk dat de niet-professionele woordkeus onder andere delen van het weerwoord heeft bijgedragen aan de interpretatie van de gemachtigde dat de woordkeus ook onder 8. onnodig grievend was.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

V. Ten aanzien van het gebruik maken van een anonieme bron en de-audit-mededelingen in het weerwoord

Bevindingen

1. Onder punt 13 van genoemd weerwoord van het Bureau Taalanalyse was vermeld als aanvullende informatie dat het Bureau Taalanalyse beschikte over informatie waaruit bleek dat betrokkene al eerder een contra-expertise had laten verrichten. In punt 13 was verder vermeld dat deze contra-expertise was uitgevoerd door een uit Syrië afkomstige moedertaalspreker van het Arabisch die enige jaren in Tripoli had gewoond en gewerkt, en goed vertrouwd was met het Arabisch zoals dat in Tripoli gangbaar was. Op het verzoek van deze contra-expert om nog een persoonlijk gesprek met betrokkene te mogen hebben

was betrokkene niet ingegaan. Na beluistering van de bestaande bandopname had deze contra-expert schriftelijk te kennen gegeven het eens te zijn met de conclusie van het Bureau Taalanalyse.

2. In zijn klacht bij de IND van 25 november 2003 gaf de gemachtigde aan dit gehele punt 13. onzorgvuldig en onbehoorlijk te vinden. Volgens de gemachtigde waren de feiten onjuist, werd er een anonieme bron opgevoerd en werden de-auditu-mededelingen gedaan die volledig buiten de opdracht vielen om een inhoudelijk weerwoord te geven.

3. In het antwoord op de klacht van 5 december 2003 deelde de IND mee niet in te zien waarom de in dit punt 13 gegeven aanvullende informatie onzorgvuldig en onbehoorlijk zou zijn. Deze informatie was afkomstig van de contra-expert die door verzoeker was benaderd, en er was geen enkele reden om aan zijn verklaring te twijfelen. Deze contra-expert had over deze zaak contact gezocht met de taalanalist van de IND. In dit contact had de contra-expert aangegeven wat zijn bevindingen waren en dat hij deze op schrift zou stellen. De taalanalist had van dit gesprek mededeling gedaan aan het Bureau Taalanalyse.

4. Verzoeker klaagt erover dat het Bureau Taalanalyse in punt 13 van het weerwoord een anonieme bron had opgevoerd en de-auditu-mededelingen had gedaan.

5. De minister nam op 28 januari 2004 een afwijzende beschikking op bezwaar. In deze beschikking werd ingegaan op de taalanalyse, en werd aangegeven waarom de eigen taalanalyse als meer waardevol werd beschouwd dan de analyse van de contra-expert. De aanvullende informatie van het Bureau Taalanalyse kwam niet ter sprake.

6. De rechtbank te Middelburg verklaarde in een uitspraak van 29 november 2004 het beroep tegen de beschikking op bezwaar van 28 januari 2004 gegrond, omdat de IND in strijd met het geldende beleid had gehandeld door van de taalanalyse geen rapport van bevindingen op te maken. Hiermee had de IND volgens de rechtbank gehandeld in strijd met de IND-werkinstructie 227, omdat verzoeker zijn medewerking had geweigerd, en een verslag van bevindingen had moeten worden opgemaakt, waarin was opgenomen dat betrokkene was gewezen op de mogelijke consequenties.

7. De minister liet in reactie op de klacht weten dat de mededeling dat verzoeker eerder een contra-expertise had laten verrichten, slechts was opgenomen als aanvullende informatie. Deze informatie was afkomstig geweest van de taalanalist, die was benaderd door deze contra-expert. Deze contra-expert had verklaard het eens te zijn met de conclusie van het Bureau Taalanalyse. Omdat de rechtbank in de uitspraak van 29 november 2004 het beroep gegrond had verklaard, moest nu opnieuw op het bezwaar worden beslist, en was een nieuwe taalanalyse aangevraagd.

In een nadere reactie van 8 augustus 2005 liet de minister weten dat de contra-expert die de taalanalist had benaderd, dit mondeling had gedaan, en dat deze geen bevindingen op schrift had gesteld. De taalanalisten waren duidelijk geïnstrueerd om niet met derden over individuele zaken te spreken. Ook in deze zaak was dat niet gebeurd. De contra-expert had contact opgenomen met de taalanalist en had tegen hem uitlatingen gedaan die de taalanalist had doorgegeven aan het Bureau Taalanalyse. Er was geen specifieke procedure of handelwijze aan te geven voor gevallen waarin een contra-expert, die op verzoek van de wederpartij van de IND een contra-expertise had uitgevoerd, mededelingen doet aan de IND of een taalanalist. Een situatie als deze was, voor zover bekend, uniek in zijn soort. Het was niet gebruikelijk dat een expert mededelingen deed aan een derde of de wederpartij over zijn bevindingen bij het onderzoek. In dit geval was de verstrekte informatie dan ook slechts aanvullend gebruikt.

Beoordeling

8. Het beginsel van fair play houdt voor bestuursorganen in dat zij burgers de mogelijkheid geven hun procedurele kansen te benutten. Dit houdt in dat een procedure open en eerlijk moet worden gevoerd. Dit brengt met zich mee dat de burger de gelegenheid moet worden geboden om kennis te nemen van alle informatie waarover het overheidsorgaan beschikt en dat hij zich daartegen moet kunnen verdedigen.

9. Het gebruik maken van de-audit-informatie of informatie uit anonieme bron, past niet in een open en eerlijke procedure, omdat betrokkene zich hier tegen niet kan verdedigen. Het Bureau Taalanalyse mag echter wel in het rapport vermelden welke relevante, objectieve en verifieerbare informatie uit andere bron dan de eigen taalanalyse is vernomen.

10. In dit geval betreft dit telefonische de-audit-informatie, die voor verzoeker nadelig is. Verzoeker had eerder een contra-expertise laten verrichten door een contra-expert, en deze contra-expert was het eens met de conclusie van het Bureau Taalanalyse. Deze contra-expert heeft dit ook tegen de taalanalist in verzoekers zaak gezegd, en heeft daarbij ook informatie verstrekt over het gesprek dat hij zelf met verzoeker had gevoerd. De bron van de informatie was dan ook niet anoniem, zoals verzoeker meent. De contra-expert was weliswaar in punt 13 van het weerwoord niet bij naam genoemd, maar bij de gemachtigde moet wel bekend zijn wie dit is geweest, aangezien hij deze zelf heeft ingeschakeld. Het is begrijpelijk dat verzoeker onaangenaam verrast was door deze mededeling in punt 13 van het weerwoord. Immers, hiermee werd verzoeker geconfronteerd met een contra-expert die buiten zijn medeweten nadelige informatie had verstrekt. Echter, niet is gebleken dat het aan het Bureau Taalanalyse of aan de taalanalist die in verzoekers zaak de taalanalyse had gedaan, te wijten was dat de contra-expert buiten medeweten van verzoeker deze taalanalist had benaderd. De gemachtigde kon vervolgens bij de contra-expert wel nagaan wat deze aan de taalanalist had meegedeeld. Daarna had hij de IND nog kunnen verzoeken om hier op te reageren. In zoverre kon verzoeker zich

hiertegen wel verdedigen.

Daarbij komt, dat de IND de afwijzende beschikking van 28 januari 2004 niet op de informatie van deze contra-expert heeft gebaseerd. Het beginsel van fair play is dan ook niet geschonden.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) is gegrond:

- ten aanzien van het niet consequent beoordelen van een deel van de klacht, wegens schending van het motiveringsvereiste,

en is niet gegrond ten aanzien van:

- het op 11 juni 2003 plannen van een hoorzitting voor 12 juni 2003;
- de motivering van de afwijzing van de klacht over het plannen van de hoorzitting;
- het taalgebruik in het weerwoord onder punt 8 van het Bureau Taalanalyse;
- het gebruik van een anonieme bron door het Bureau Taalanalyse.

Onderzoek

Op 8 oktober 2004 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer M. ingediend door de heer mr. Ph.J. Schüller, advocaat te Amsterdam, met een klacht over een gedraging van Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Tijdens het onderzoek kregen de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De IND deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

Verzoeker berichtte dat het verslag hem geen aanleiding gaf tot het maken van opmerkingen.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

- Brieven van verzoeker aan de IND van 3 juni 2003, 12 juni 2003 en 10 december 2003
- Brieven van de IND aan verzoeker van 11 september 2003, 5 december 2003
- Telefoonnotities van de IND van 4 juni 2003 en 11 juni 2003
- Verslag van een hoorzitting van 12 juni 2003, en van een hoorzitting van 28 augustus 2003
- Weerwoord van het Bureau Taalanalyse van 30 oktober 2003
- Brieven van verzoeker aan de Nationale ombudsman van 28 november 2003, 10 december 2003 en 11 februari 2004
- Brieven van de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie aan de Nationale ombudsman van 15 februari 2005 en 8 augustus 2005
- Uitspraak van de Raad van State van 8 augustus 2003
- Uitspraak van de Rechtbank te Middelburg van 29 november 2004
- Beschikking van de IND van 28 januari 2004

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Vreemdelingenwet 2000

Artikel 50, derde lid

“Indien de identiteit van de staande gehouden persoon onmiddellijk kan worden vastgesteld en indien blijkt dat deze persoon geen rechtmatig verblijf geniet, dan wel niet onmiddellijk blijkt dat hij rechtmatig verblijf heeft, mag hij worden overgebracht naar een

plaats bestemd voor verhoor. Hij wordt aldaar niet langer dan gedurende zes uren opgehouden, met dien verstande, dat de tijd tussen middernacht en negen uur voormiddags niet wordt meegerekend.”

Artikel 59:

“1. Indien het belang van de openbare orde of de nationale veiligheid zulks vorder kan, met het oog op de uitzetting, door Onze Minister in bewaring worden gesteld de vreemdeling die:

geen rechtmatig verblijf heeft;

die rechtmatig verblijf heeft op grond van artikel 8, onder f, g, en h.

(...)

4. Bewaring krachtens het eerste lid, onder b, (...) duurt in geen geval langer dan vier weken.”

2. IND-werkinstructie nr. 227; het toepassen van een taalanalyse

“1. INLEIDING

In zaken van asielzoekers uit een aantal landen is het mogelijk om een taalanalyse aan te vragen ter vaststelling van de herkomst van een asielzoeker. In deze werkinstructie wordt aangegeven hoe en wanneer een taalanalyse dient te worden aangevraagd en hoe met het resultaat dient te worden omgegaan.

2. KARAKTER VAN HET INSTRUMENT TAALANALYSE

Herkomst is een van de weinige objectief toetsbare elementen in het verhaal van de asielzoeker. Een asielrelaas kan pas geloofwaardig zijn als er geen twijfel over de herkomst van de asielzoeker bestaat. De taalanalyse kan dienen als een instrument voor zowel bepaling als verificatie van de herkomst. (...)

Ten behoeve van de taalanalyse wordt een bandopname gemaakt van een gesprek tussen de vreemdeling en een hoorambtenaar. Het gesprek heeft betrekking op het leven van de vreemdeling in het (gestelde) land van herkomst. De bandopname van het gesprek wordt vervolgens gezonden aan het Bureau Taalanalyse van de Immigratie- en Naturalisatiedienst. Een taalanalist beluistert de opname en stelt een analyse op.

(...)

5. CONFRONTATIE MET HET RESULTAAT

(...)

De vreemdeling wordt erop gewezen dat, indien hij een contra-expertise wil laten uitvoeren hij tegen betaling (...) in het bezit kan worden gesteld van een kopie van de bandopname. De contra-expertise komt voor rekening van betrokkene. Het resultaat van de contra-expertise wordt meegewogen bij de beslissing, indien het binnen vier weken na dagtekening van de verzending van de bandopname bij de IND ontvangen is.

Binnen de asielprocedure vindt de taalanalyse plaats op vrijwillige basis, in die zin dat de betrokken asielzoeker niet kan worden gedwongen medewerking te verlenen. De weigering om aan een taaltest deel te nemen wordt evenwel beschouwd als een weigering om mee te werken aan het onderzoek naar de inwilligbaarheid van de aanvraag. (...)

Indien betrokkene volhardt in zijn weigering, of indien hij de bandopname (...) frustreert, wordt hiervan een rapport van bevindingen opgemaakt, waarin ook staat opgenomen dat betrokkene is gewezen op de mogelijke consequenties.”